

Landskap: Halland. Upptecknat av: Eric Bränburg,
 Härad: Flök. Adress: Blåkäll, Blåiken.
 Socken: Knäred. Berättat av: Nils J:son Brämalt
 Uppteckningsår: 1943. Född år 1860 i Knäred.

Om jordbränning. Och vedjebränning.

- Blad I Om mossjordbränning.
 " II " Ljungjordbränning.
 " III " hur jorden skars upp.
 " IV " varför man brände. Om vedjebränning.
 (Hjälpodling på utmarken för brist i hemmavodling)

H. G. 5

L. U. F. 45.

Jordbränning.

Berättaren, framtidne riksdagsman Nils J:son Bränelt, var den förste i byn Bränelt som började dika mossar och sedan odla dem med "flåhacka", en stor men tunn hacka. Det var sedan det upphackade ytmosslaget torokat jämförelsevis rent på våren som man brände det och sedan sådde "tyrk mosshavre" eller svarthavre, vilken mognade tidigt efter en snabb växt. Denna mossbränning upprepades två, högst tre år på samma "bänk" eller indikade odling och hade man havre där varje år. Men sedan sådde man igen odlingen med ett gräs som hette luddtätel och som också växte riktigt bra. Nya mossodlingar eller "bänkar" hackades upp varje år under en lång följd av år och behandlades undan för undan på samma sätt under 1880-1900 då konstgödnings kom i marknaden. Då plöjdes de gamla mossvallarna upp och beväddes igen med havre.

ACC. N.R. M. 8910:2.

II.

Särskilt i granbyn Trälshult hade berättaren sig bekant att ljungjordbränning förekom under 1880-90 talet. Han hade själse sett hur det gick till. Det var en van karl ute ifrån byn Ala, Leholms lantförsamling som man lejde för ändamålet. (I Ala har mycket jordbränning förekommit så att man nog för all framtid fördärvat jorden, lite torra somrar och det blir total missväst.) Denne karl hade med sig ett hemmiskt skärjärn, som såg ut ungefär som en liten plog. (På Leholms museum finns sådana skärjärn.) Detta järn var försedd med skaft, en rund 1,5 m. lång rund stång, som överst var försedd med en rund s.k. trätrilla, vilken platta ställdes mot junsken under arbetet. Arbetaren sköt alltså skärjärnet framför sig och styrde det med båda händerna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

III.

Den mark, som så behandlades var alltid fastmark, oftast ljungmark där man tidigare vett ljungen för förbetets skull. Torven skars 1-1,5 dm. bred och 2 em. tjock. I längder mellan 1-2 m. rullades den sedan på kant i spiraler att torka. Hela det behandlade fältet blev sålunda överklätt med dylika jordtorvspiraler för att sedan också arkan skulle bli jämt fördelad över odlingen ifråga. — Nils J:son nämnde särskilt att det var en ovanligt stor och kraftig karl som utförde detta arbete. Han såg på hur karlen i stadig gång gick framåt plöjande tilja efter tilja. (Någon av gårdens folk delade av torven i lagom längder och rullade ihop den som ovan nämndes.)

Efter bränningen sattes första året potatis i "kuringar", 3-4 st. i en jordhöj, som drogs upp över den. På hösten såddes råg efter potatisen. Sen fick ^{det växa igen} ~~det växa igen~~ (Ljungmark.)

